

Bánki Zsolt István

Múzeumok az Europeanában – az ATHENA projekt

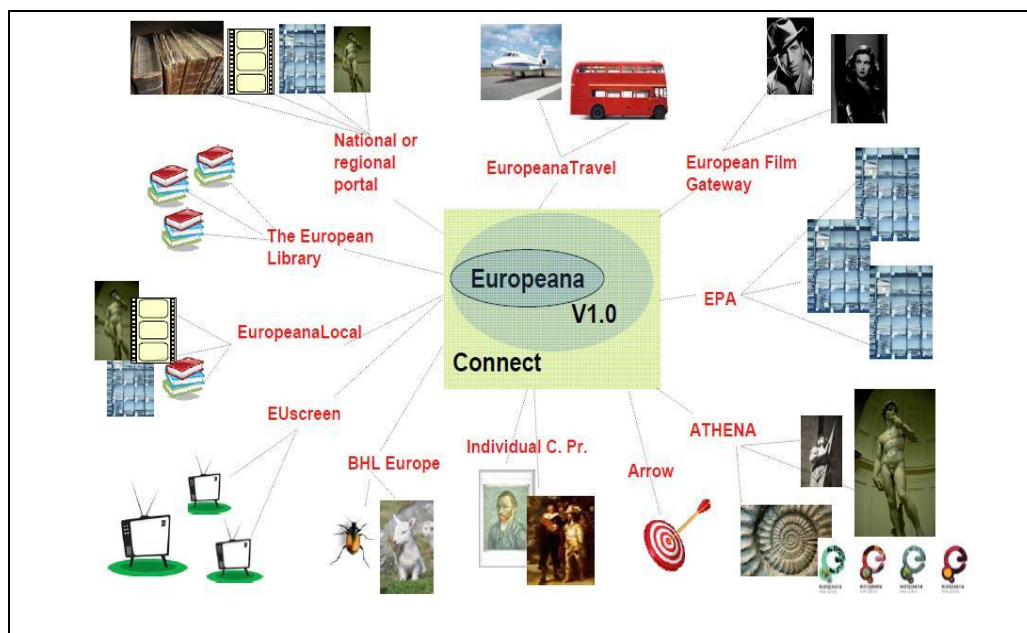
Hozzáférés az európai kulturális örökség hálózataihoz

A TMT 2007/9. számában még borúlátó hangon írtam a múzeumok informatikai állapotáról, hiányoltam a nemzetközi fejlesztéseket, projekteket. Jelen tanulmány azonban már örvendetes fejleményekről kíván beszámolni, mind a hazai, mind a nemzetközi trendeket illetően. Az eContentPlus projektcsalád új tagjaként az Athena a múzeumok digitális tartalmainak integrációját célozza az Europeanába, új szabványosítási és szervezési ajánlásokat téve a muzeális gyűjtemények számára. Magyarországi résztvevőként a Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM) mint tartalomszolgáltató (content provider) saját digitalizálási gyakorlatában és technológiai fejlesztéseiben meghonosítja az Athena ajánlásait, s ezáltal – a magyar múzeumok közül elsőként – tartalmat juttathat el az Europeanába.

Az ATHENA az uniós projektek családjának tagjaként

Az Europeana és az ATHENA¹ is az Európai Bizottság által támogatott projekt. Mindkettő annak érdekében tevékenykedik, hogy az Európa-szerte működő és az európai kulturális örökséget feldolgozó intézmények ezreiből származó digitális tartalmak azonnal hozzáférhetővé váljanak a felhasználók számára szerte a világon.

Az ATHENA az Europeana család múzeumi tagja (1. ábra). Olyan európai múzeumi hálózat, amelynek célja, hogy múzeumi tartalmakat szüreteljen és továbbítson az európai digitális könyvtárba. A vállalkozás két, kormányzati keretek között 2001-ben indított projektből fejlődött ki: a MINERVA² és a MICHAEL³ hálózatokból. Mindkét hálózat továbbra is támogatja a múzeumokat azon munkájukban, hogy tartalmakat szolgáltatassanak az Europeana számára.

1. ábra Az Europeana-család felépítése

A MINERVA projekt céljait az OSZK (Országos Széchényi Könyvtár) vonatkozó honlapja⁴ így határozza meg: „A MINERVA az európai uniós tagállamok minisztériumai közötti együttműködés, mely a kulturális és tudományos tartalmak digitalizálását hangolja össze. A program célja egy közösen elfogadott európai platform kialakítása a digitalizálásra, metaadatokra és a hosszú távú megőrzésre vonatkozó ajánlások és irányelvek megfogalmazása formájában. A nemzeti programok koordinálása mellett az európai országok, nemzetközi szervezetek és projektek közti kapcsolatok kiépítését is segíti. A program ezen felül tanácsadó szerepet lát el, mely a már működő jó példák összegyűjtését, valamint a lundi alapelvek elfogadását és terjesztését szorgalmazza.” A MINERVA több területen egyfajta modellként szolgál az ATHENA számára, aminek egyik példája a projekten belül alkalmazott munkamegosztás, vagyis a nemzeti munkacsoportok tevékenységére épített európai együttműködés. A különféle szakterületekről érkező, különféle kompetenciákkal rendelkező szakértőkből épülnek a nemzeti Athena-munkacsoportok.

A MICHAEL projektben 17 európai ország szervezetei készítik el saját kulturális gyűjteményi nyilvántartásukat, s kapcsolják össze az egyes adatbázisokat. A MICHAEL-portálon 16 nyelven kereshető mintegy 4000 európai kulturális intézmény 10 000 digitális gyűjteménye. A szolgáltatás elsősorban oktatási, kutatási és turisztikai célokra jött létre. A nemzeti MICHAEL-portálok feladata, hogy feltérképezzék a digitális kulturális örökséget, új tartalmakat és intézményeket fedezzenek fel, s átláthatóvá tegyék a szabványok alkalmazását. A MICHAEL-szolgáltatás révén lehetővé válik, hogy egyre több, digitális gyűjteménnyel rendelkező múzeum kapcsolódjon az ATHENA-hálózathoz is.

Az ATHENA projekt – építve a fent bemutatott előzményekre – az eContentplus program keretében egy úgynevezett „Legjobb Gyakorlat Hálózatot” (*Best Practice Network*) kíván megvalósítani. Szorosan együttműködik már létező Europeana projektekkel, és intenzív, klaszter jellegű kooperációt alakít ki más releváns területekkel (pl. EuropeanaLocal). A projekt végrehajtása 2008. november 1-jén indult, s 30 hónapig tart.

Résztvevők

A projekt indulásakor, 2008-ban, 109 intézmény vett részt az ATHENA munkájában (20 EU-tagországból, valamint Izraelből, Oroszországból

és Azerbajdzsánból). A 26 partnerszervezet között – közvetlen vagy társult partnerként – hat kulturális minisztérium, több mint 100 múzeum és egyéb kulturális intézmény található, amelyek 20 európai nyelvet reprezentálnak. A projekt koordinációját az olasz Kulturális Örökség Minisztériuma végzi.

Magyarországot az Athena indulásakor az OKM Közgyűjteményi Főosztályának felkérése alapján egy múzeum (Petőfi Irodalmi Múzeum) és egy archívum (*Magyar Rádió Archívuma*) képviselte. 2010 elején csatlakozott a projekthez a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Múzeum is.

Célkitűzések

A projekt kiemelt feladata egy olyan műszaki infrastruktúra kifejlesztése, amely lehetővé teszi az Europeanával való szemantikus együttműködést. Ehhez testre szabható segédeszközöket, ajánlásokat és irányelveket kíván létrehozni, amelyek a többnyelvűsége, szemantikára, metaadatokra, tezauruszokra, adatstruktúrákra vonatkoznak, s ezáltal segítik a múzeumok belső digitalizáló tevékenységét, valamint előmozdítják digitális tartalmaik integrálását az Europeanába.

Az ATHENA közös szabványok alapján kíván hozzájárulni az Europeana felépítéséhez, katalizálva a múzeumi szabványosítás folyamatát, és a már létező szabványok közötti kommunikációs platformok létrejöttét. (Ebben a tekintetben a MINERVA munkáját folytatja a digitalizáció és a metaadatolás szabványainak és irányelveinek harmonizációja területén.) Kiemelten épít a MICHAEL és a nemzeti hálózatok által összegyűjtött tapasztalatokra, de továbblép az együttműködési képesség, a szemantikus web és a minőségi szolgáltatások irányába.

Tevékenységek

2009-ben megtörtént a metaadatsémák, szabályozott terminológiák és tezauruszok feltérképezése (1. táblázat).

A felmérés a következő kérdéskörökhöz szerveződött:

- A gyűjtemény leírása a Michael mintájára (mit tartalmaz, milyen nyelven).
- Mivel járul hozzá az adott intézmény az Athenához: digitális objektumokkal és/vagy nézőképekkel?

- A digitális objektumok milyen metaadatkörrel rendelkeznek?
- Szöveg, kép, audió, videó fájlformátumok.
- Milyen metaadatsémát, szabványokat alkalmaz az intézmény?

1. táblázat

A felmérésben felsorolt szabványok

CDWA	Categories for the Description of works of Art	http://www.getty.edu/research/institute/standards/cdwa/index.html
CIDOC-CRM	CIDOC Conceptual Reference Model	http://cidoc.ics.forth.gr
Dublin Core	The Dublin Core Element Set Version 1.1	http://dublincore.org/documents/1999/07/02/dces/
EAD	Encoded Archival Description	ftp://ftp.loc.gov/pub/ead/ead.dtd (DTD) http://www.loc.gov/ead/ead.xsd (W3C schema)
FRBR	Functional Requirements for Bibliographic Records	http://www.ifla.org/VII/s13/frbr/frbr.pdf
ISAD(G)	ISAD(G): General International Standard Archival Description, Second Edition	http://www.ica.org (ica website)
MAB2	Maschinelles Austauschformat für Bibliotheken	http://www.d-nb.de/standardisierung/txt/titelmab.txt http://www.d-nb.de/eng/standardisierung/formate/mab.htm
MARC	MAchine-Readable Cataloguing	http://www.loc.gov/marc/bibliographic/ecbdhome.html
METS	Metadata Encoding and Transmission Standard	http://www.loc.gov/standards/mets/mets.xsd http://www.loc.gov/standards/mets/mets-schemadocs.html (METS website)
MIDAS	MIDAS Heritage	http://www.english-heritage.org.uk/upload/pdf/MIDAS_Heritage_Part_One.pdf http://www.english-heritage.org.uk/upload/pdf/MIDAS_Heritage_Part_Two.pdf http://www.english-heritage.org.uk/upload/pdf/MIDAS_Heritage_Part_Three.pdf http://www.fish-forum.info (FISH website) http://www.heritage-standards.org.uk (FISH Interoperability Toolkit)
MODS	Metadata Object Description Schema	http://www.loc.gov/standards/mods/
Museumdat	Fachgruppe Dokumentation im Deutschen Museumsbund	http://museum.zib.de/museumdat/museumdat-v1.0.xsd http://museum.zib.de/museumdat/museumdat-v1.0-en.pdf (documentation) http://www.museumdat.org/index.php?ln=de&t=home (German website)
Object ID		http://www.object-id.com/guide/guide_index.html http://www.object-id.com/checklist/check_eng.html (checklist)
SPECTRUM	SPECTRUM: The UK Museum Documentation Standard, 3 rd Edition (Version 3.1)	http://www.collectiontrust.org.uk/spectrum (UK version) http://www.collectiontrust.org.uk/spectrum-nl (Netherlands version) http://www.collectiontrust.org.uk/spectrum-nl-be (Flanders version) http://www.collectiontrust.org.uk/schema (XML schema)
TEI	TEI P5: Guidelines for Electronic Text Encoding and Interchange	http://www.tei-c.org/P5X/ http://www.tei-c.org (Text Encoding Initiative Consortium website)
VRA	VRA Core (Version 4.0)	http://www.vraweb.org/projects/vracore4/index.html (website) http://www.vraweb.org/projects/vracore4/vra-4.0.xsd (XML schema)

Szellemi jogok, szerzői jogok (IPR)

A gyűjtemény felhasználási szempontú jogi státusa: public domain / licensed. License methods: Creative Commons; European Model EDI Agreement; Open access licenses; Orphan works (árva művek).

Használt ontológiák, teauruszok, azok szabványossága: Földrajzi névterminológia és koordináták. Dátum- és korszak-terminológia. Tárgyszó-terminológia. Személy- és intézmény-terminológia.

Hogyan történik az Europeana-hozzájárulás?

Egyéni URL, garantált időtartam / más azonosító (katalógusszám, NBN, DOI, PURL, ARK, Open URL) / FTP hozzáférés / OAI-PMH harvest / keresőprotokoll (pl. Z39.50, SRU vagy SQL) / Integrált múzeumi rendszer.

Ki látja el az aggregátor-funkciót?

A munka eredményeként elkészült dokumentumok⁵ összefoglalóan elemzik az európai múzeumokban a kulturális örökség tartalmi feltárására, leírására alkalmazott ontológiákat, teauruszokat, a technikai és adatcsereszabványokat és protokollokat. A felmérés eredményeképpen ajánlásokat és irányelveket dolgoztak ki az intézmények technológiai fejlesztésére.

Az ATHENA a múzeumok tekintetében kiemelten foglalkozik a szerzői jogokkal kapcsolatos problémák elemzésével és a publikációs lehetőségek jogszerű megoldásával⁶. Technikai infrastruktúrát alakít ki az adatok Europeanába való integrálására. Aggregációs feladatot vállal a múzeumi tartalmak összegyűjtése és továbbítása céljából, és ezzel a technológiailag elmaradottabb intézmények számára is megteremti a lehetőséget, hogy Europeana-partnerekké válhassanak. Az összegyűjtött tudás továbbadása céljából kompetenciaközpontokat alapít minden részt vevő országban, és aktív disszeminációs tevékenységet folytat. Magyarországon is több múzeumi-informatikai szakmai napot, előadást tartottunk, a múzeumi szakemberekkel megismertettük a célkitűzéseket és a várható eredményeket.

Munkacsoportok

Az Athena, az európai uniós programok metodikájának megfelelően, munkacsoportokban végzi tevékenységét:

- WP1 Projektmenedzsment, monitoring és értékelés / MiBAC (Olaszország).
- WP2 Figyelemfelkeltés és disszemináció: a hálózat kiterjesztése és a szolgáltatás promóciója / SPK (Németország) – ICIMSS (Lengyelország).
- WP3 Sztenderdek azonosítása és ajánlások kidolgozása / RMAH (Belgium) – Collections Trust (Egyesült Királyság).
- WP4 A meglévő adatstruktúra integrációja az Európai Digitális Könyvtárba / Michael-Culture (Aisbl).
- WP5 Tartalmak koordinációja / MiBAC (Olaszország) – ICCS-NTUA (Görögország).
- WP6 Jogi kérdések elemzése a szellemi tulajdonjog (IPR) területén, lehetséges megoldások meghatározása / Packed (Belgium) – UP (Görögország).
- WP7 Plugin-ek fejlesztése az Európai Digitális Könyvtárba való integráció számára ICCS-NTUA (Görögország) – MKRS (Szlovénia).

Az Athena a Petőfi Irodalmi Múzeumban

A Petőfi Irodalmi Múzeum részt vett a korábban említett felmérésekben, valamint kiemelten a WP2, WP3 és a WP4 munkacsoportok munkáiban, és ellátja a „nemzeti kontakt pont” feladatát, koordinálva a társintézmények bekapcsolódását az Athenába. Saját gyűjteményének áttekintésével adatokat szolgáltat a digitális gyűjtemények, valamint a metaadatszabványok és ontológiák, teauruszok felméréséhez.

Az Athena egy „magteauruszt” kíván fejleszteni, 300-500 lexikai egység kiinduló állománnyal a múzeumi objektumok tartalmi feltárására. Ez a teaurusz az Europeana elveinek megfelelően, nagy hangsúlyt helyez a többnyelvűsége. Kezdeti formájában az angol és az olasz nyelv mellé a magyar választották a „work package” vezetői. A munkafolyamat keretében – az Országos Széchényi Könyvtár jóváhagyásával – a fejlesztők rendelkezésére bocsátottuk a KÖZTAURUSZ SKOS formátumát, és részt veszünk a három nyelvi verzió megfeleltetésében.

A szabványosítást kiemelt területként kezeljük, mivel a magyar múzeumokban alkalmazott rendszerek döntő többségükben nem alkalmaznak nemzetközi szabványos formátumokat. Az Athena elősegítette, hogy ismereteink jelentősen bővüljenek a létező nemzetközi múzeumi szabványok terén. Ahhoz, hogy megfelelő adatszerkezetben legyünk képesek tartalomszolgáltatásra, saját in-

tegrált múzeumi rendszerünket – amely alkalmas HUNMARC adatcserére – fel kellett készíteni az Athena által preferált szabványos formátum előállítására.

Ehhez kiindulópontnak az egyszerű, *Dublin Core* (DC) alapuló *Europeana Semantic Elements* (ESE)⁷ tekinthető, de jelenleg a projekt az ennél lényegesen bővebb adatstruktúrájú *LIDO harvest*⁸ formátumot alkalmazza.

A múzeumi szabványosítás helyzete, hazai fejlesztések; az Athena hozadéka

Bár a projekt indulásakor a WP4 vezetői még a Dublin Core (DC) alkalmazásában gondolkodtak, hamar felismerték, hogy a DC nem elég részletes és alapos a múzeumi adatcseréhez. Ezért szükségessé vált egy új szabványos formátum kidolgozása – ez lett a LIDO. A formátum kidolgozásánál az alábbi, már meglévő standardokat vették figyelembe: CDWA Lite; CIDOC CRM; Museumdat; Spectrum.

CDWA Lite

A *CDWA Lite* (*Categories for the Description of Works of Art*)⁹ egy XML forma OAI PMH adat ártásához. Elsősorban művészeti és egyéb, emberek által készített tárgyak leírására szolgál. Megkülönböztet indexelt (kereshető) és csak megjelenítésre szolgáló elemeket.

Cidoc CRM

A *Cidoc CRM* (*Comité International pour la Documentation – Conceptual Reference Model*)¹⁰ fogalmak közötti kapcsolatok modellje, egy speciális CRM a múzeumi dokumentáció számára. Döntően ez is emberek által alkotott objektumok leírására szolgál. Célja egy szemantikusan definiált hajlékony keretrendszer kialakítása, amelyre bármilyen adat felfűzhető. Lehetőséget kíván adni többféle forrásból származó információk összekapcsolására. Maga a CIDOC CRM nem egy adatleíró forma katalógusok kialakítása számára, hanem egy leíró nyelv, amelynek segítségével adatleíró formákat lehet definiálni. Nem tekinti feladatának a természetes nyelvi szövegek géppel feldolgozható formába való konvertálásának támogatását, a keresőkérdekek megfogalmazását viszont elősegíti. A CIDOC CRM a lehető legszélesebb körben támogatja a különféle múzeumi adattartalmak integrálását és azonosítását, mind a valósá-

gosan összetöltött adatbázisok, mind a virtuális adatok kereshetősége tekintetében. További előnye, hogy lehetővé teszi nagy adattömeg kezelését is. Útmutatást ad CRM-kompatibilis adatszerkezetek tervezésére, melyek veszteségmentesen tudnak előállítani és fogadni metaadatokat a CIDOC CRM keretben leírtak szerint.

Museumdat

A *Museumdat* (*LIDO XML*)¹¹ elsősorban német nyelvterületen elterjedt szabványalkalmazás. A CIDOC CRM és a CDWA Lite formátumot egyaránt használja. A kulturális örökség tárgyai mellett a természetben fellelt objektumok leírására is alkalmas. Fontos jellemzője a többnyelvűségre (szótárak), adatkonverzióra és a besorolási állományokra való kiemelt odafigyelés. Az eseményszemléletű adatmegközelítés (osztályozás, azonosítás, leírás, esemény, kapcsolat) a CIDOC CRM-logikára alapoz. A múzeumi adatelemek számára harvest formátumot alkalmaz a webservice támogatására.

LIDO

A LIDO szüretelési séma, nem katalógus-szerkezet; nem szolgálja a tárgymozgatás, beszerzés és nyilvántartás céljait. Minden eseményt önálló információs egységnek tekint: a létrehozást, a gyűjtést, a használatot. A hozzájuk kapcsolódó adatokat, valamint az adatforrásokat egyaránt leírja, és egy kapcsolati-fogalmi hálóban kezeli.

Spectrum

A legjelentősebb brit múzeumi gyűjteménykezelői szabvány¹². Két alapvető adattípust különböztet meg: a procedúrákat és az információs anyagokat. A procedúrákon belül 21 aktivitási típust definiál. Az információs elemek esetében minden olyan adatot ideért, amely informatív az objektummal kapcsolatban. Ezekből információs csoportokat képez. Fő erénye, a munkafolyamat lekövetése, valamint, hogy az információs elemeket kapcsolati hálóban kezeli, és a hozzáférési jogok lehető legteljesebb kezelésére törekszik.

Múzeumi szabványok alkalmazása a Petőfi Irodalmi Múzeumban

A PIM, mivel HUNMARC alapú rendszere van, azt a célt tűzte ki, hogy az Athena ajánlásainak megfelelő szabványkörből választva szabványos múzeumi outputot hoz létre. Mivel a projekt LIDO-ban

fogadja a metaadatrekordokat, előnyös volt olyan szabványt választani, amely már rendelkezik LIDO mappinggel. Ebből a helyzetből kiindulva a Museumdat mellett döntöttünk, s a Huntéka fejlesztőivel együttműködve készül a *HUNMARC–Museumdat–LIDO* megfeleltetés. A fejlesztés eredményeképpen megvalósul az első magyar szabványos múzeumi rendszer, amely standard outputon, OAI-PMH harvesten keresztül képes adatcserére.

Az Athena mint aggregátor

Az Athena, felismerve azt, hogy a múzeumok Európa-szerte rendkívül heterogén felkészültségi állapotban vannak az Europeanaba való tartalom-szolgáltatás tekintetében, és gyakorta saját digitális tartalmaik archiválására és hosszú távú megőrzésére is alkalmatlanok, önmagát is aggregátorként definiálja. Erre a célra megteremtette a szükséges IT infrastruktúrát, és saját tartalomfeltöltési rendszert fejlesztett ki. A partnerek ezen a szolgáltatáson keresztül juttathatják el tartalmaikat az Athenába, ahol archiválják, majd továbbítják őket az Europeanaba. A feltöltés logikája figyelembe veszi a tartalomszolgáltatók sokszínűségét, vagyis a tartalomszolgáltatás lehetősége az offline adatszolgáltatástól egészen az online szüretelésig terjed.

Az Athenában felépített modell felveti a hazai múzeumi aggregáció helyzetének kérdését. Ha a teljes közgyűjteményi szférát vizsgáljuk, akkor azt láthatjuk, hogy a magyarországi aggregációs feladatok megfogalmazására az elmúlt két-három évben került sor.

Korábban a nagytömegű digitalizációs projektek tervezése, és a digitalizálandó dokumentumok körének meghatározása állt a közgyűjtemények figyelmének középpontjában. Ezek a törekvések döntően a könyvtári és az audiovizuális gyűjteményekre korlátozódtak, s csak az elméleti előkészítés szakasza tekinthető sikeresnek, mivel nem jutottak el a megvalósítás fázisához. A közgyűjteményi szféra múzeumi és levéltári szegmensében a feladatmeghatározás és a követendő technológiák tekintetében is lemaradás tapasztalható.

Az intézményi felkészültség területén az Országos Széchényi Könyvtár és a *Neumann Kht.* tett konkrét lépéseket a digitális anyagok gyűjtésére és szolgáltatására. Az OSZK-ban a *Magyar Digitális Képkönyvtár*, a Neumann Kht.-ban az *Nemzeti Digitális Adattár (NDA)* és a *Nemzeti Audiovizuális*

Archívum (NAVA) működése tekinthető aggregációs elven alapuló szolgáltatásnak.

A múzeumok és a levéltárak a mai napig csak a felkészülés fázisában járnak. A kijelölt intézmények (Magyar Nemzeti Múzeum, *Magyar Országos Levéltár*) ugyan vállalták az aggregációs feladatot, technológiai felkészültségük azonban még nem teszi őket alkalmassá a szolgáltatás elindítására.

A hazai szakmai közösségekben az elmúlt években kiérlelődött az az álláspont, hogy az aggregációt ne egyetlen országos aggregátor lássa el, hanem közgyűjteményi áganként egy-egy kijelölt intézmény. Hangsúlyos törekvésként jelent meg az a szándék, hogy az aggregációs modellbe a közgyűjteményi szakmai szereplők mellé kívánatos volna bevonni egy technológiai partnert is, amely rendelkezik a megfelelő *know-how*-val, IT eszközparkkal, ugyanakkor nem piaci szereplő. Erre a feladatra az *NIIIF (Nemzeti Információs Infrastruktúra Fejlesztési Program)* tűnik a legalkalmasabbnak. Egy ilyen modell megvalósíthatja a digitális objektumok, illetve a rájuk vonatkozó metaadatok szakterületi gyűjtését, biztonságos, elosztott rendszerben való tárolását, valamint a gazdaságos megvalósíthatóság és a működtethetőség követelményét is.

A Magyar Nemzeti Múzeum az elmúlt évben létrehozta a *Múzeumi Digitalizációs Bizottságot*, amelynek elsődleges feladata kialakítani a magyar múzeumi aggregációs tevékenységet az Athena-modell tanulmányozásával. A Nemzeti Múzeum csatlakozása az Athenához kiváló alapot teremt ehhez. Már születtek döntések a megvalósítás technológiai és szabványos alapjait illetően, hogy a létrejövő szolgáltatás alkalmas legyen a hazai és a nemzetközi együttműködésre. Remélhetőleg az alapszolgáltatás megvalósulhat az Athena futamideje alatt.

Europeana update – a Rajna- és Duna-szakasz

Az Europeana tartalma jelenleg 5,9 millió tétel – az összes európai tartalomszolgáltatót figyelembe véve. Ennek dokumentumtípusonkénti megoszlása:

- 4 100 000 kép: fotó, festmény, grafika, képeslap, plakát;
- 1 700 000 szöveg: könyv, időszaki kiadvány, részdokumentum (cikkek, tanulmányok), kézirat (levelezés, analekta);

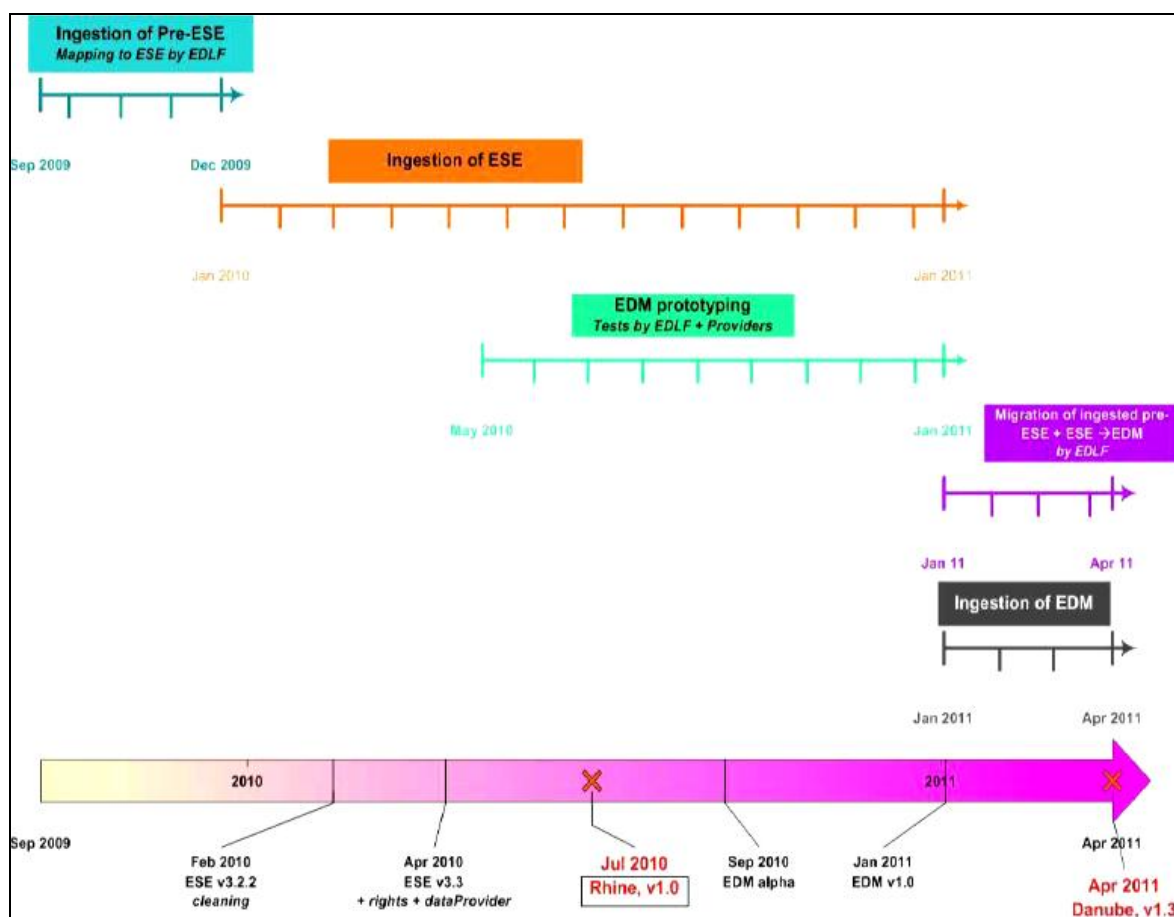
- 92 000 mozgókép: játék- és dokumentumfilm, TV-felvétel, ismeretterjesztő film;
- 22 000 hangfelvétel: fonográflemez, hanglemezt, rádiófelvétel, stúdió kívüli felvételek.

Az *Europeana Foundation*¹³ célkitűzése, hogy a tartalomfejlesztés a korábbinál intenzívebb lendületet kapjon. Ennek érdekében két feltöltési periódust határoztak meg (2. ábra). A két szakaszt Európa két nagy folyamáról Rajna- és Duna-szakaszok keresztelték.

A *Rajna-szakaszban* rövidtávú célként a tartalomfejlesztésre helyezik a hangsúlyt, mintegy 10 millió tételre növelve az Europeana gyűjteményét, erőteljesebben reprezentálva ezzel az európai kulturális örökséget, mélyebben és arányosabban integrálva az európai nemzeteket, nyelveket és a fent említett

dokumentumtípusokat. A *Rajna-szakasz* megvalósításának időpontja 2010 nyara. A *Petőfi Irodalmi Múzeum* a *Rajna-szakaszban* az *Athenan* keresztül juttatja el az *Europeana*-ba a *Digitális Irodalmi Akadémia* gyűjteményét.

A 2011 tavaszára tervezett *Duna-szakasz* hangsúlyosan a technológiai és a szolgáltatásfejlesztésre koncentrál a tartalomfejlesztés mellett. Új funkciókat tervez a többnyelvű és a szemantikus keresés terén, olyan, a felhasználók által személyre szabható szolgáltatásokkal, mint a multimédia-tartalmak annotálhatósága, vagy az *e-book on-demand* szolgáltatás. Ebben a szakaszban a PIM múzeumi gyűjteménye kerül az *Athena*-ba, illetve az *Europeana*-ba.

2. ábra Az Europeana fejlesztési ütemezése

Hivatkozások

- ¹ ATHENA = Access to Cultural Heritage Networks Across Europe / <http://www.athenaeurope.org/index.php?en/1/home>
- ² Minerva = Ministerial Network for Valorising Activities in Digitisation / <http://www.minervaeurope.org/>
- ³ Michael = Multilingual Directory of Cultural Heritage in Europe / <http://www.michael-culture.org/hu/home>
- ⁴ <http://www.mek.oszk.hu/minerva/>
- ⁵ ATHENA Deliverables and documents / <http://www.athenaeurope.org/index.php?en/149/athena-deliverables-and-documents>
- ⁶ WP6 - Analysis of IPR issues and definition of possible solutions / <http://www.athenaeurope.org/index.php?en/149/athena-deliverables-and-documents>
- ⁷ http://version1.europeana.eu/web/guest/provide_content/
- ⁸ LIDO = Light Information Describing Objects / <http://www.athenaeurope.org/getFile.php?id=535>
- ⁹ http://www.getty.edu/research/conducting_research/standards/cdwa/cdwalite.html
- ¹⁰ <http://www.cidoc-crm.org/>

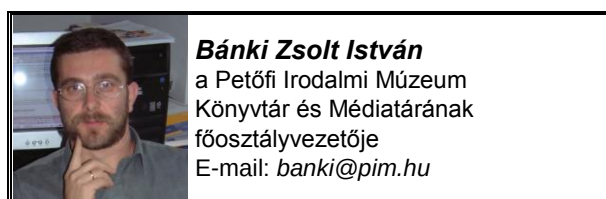
- ¹¹ <http://www.museumdat.org/index.php?ln=en&t=home>
- ¹² <http://www.collectionstrust.org.uk/stand>
- ¹³ <http://version1.europeana.eu/web/guest/edl-foundation/>

Irodalom

- <http://www.athenaeurope.org>
- <http://vod.niif.hu/player/index.php?q=1052/500K>
- http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=4776&issue_id=486
- <http://www.digitmus.hu/>

(A tanulmány elkészítése kapcsán köszönetet mondok Simon Andrásnak, aki múzeumi szabványok feltérképezésében úttörő tevékenységet folytat. Segítsége nélkül a szabványok bemutatása nem valósulhatott volna meg.)

Beérkezett: 2010. VII. 5-én.

Bánki Zsolt István
a Petőfi Irodalmi Múzeum
Könyvtár és Médiatárának
főosztályvezetője
E-mail: banki@pim.hu

A blogokat Oroszországban egyszerűen csak ötödik hatalomnak nevezik

Az elnevezés utal a blogok kiemelkedő befolyására. *Rusztsem Rinatovics Adagamov* az egyik legismertebb blogger, oldalát naponta 600 ezren olvassák. Több olvasója van, mint sok moszkvai napilapnak, amilyen például a *Vedomosztyi*, az *Izvesztyija* vagy a *Kommerszant*. A titok nyitja, hogy megpróbálja a világ eseményeit fotómontázsokkal megjeleníteni. Ezek lehetnek saját felvételek vagy a *Reuters* képei. Az emberek szeretik ezeket a beszámolókat, hiszen gyorsan megértik a hírek lényegét. Sokaknál Adagamov blogja helyettesíti a napilapokat.

Oroszországban több mint 7,5 millió blog van. Ennek oka, hogy régen, még a Szovjetunióban kizárólag a konyhában lehetett szabadon beszélni. Ma a webnek hasonló szerepe van. Még mindig nincsenek hangsúlyosan jelen a politikai pártok, illetve csak a fikciók szintjén léteznek.

„*Alekszej Navalnyij* barátom rendszeresen blogol az állami cégeknél és hivataloknál tapasztalható korrupcióról. Bátor, féltém is őt. Nálunk bizonyos embereket sokkal kisebb dolgok miatt is eltettek már láb alól. Nem vagyok pesszimista, csupán realista. Bizonyos dolgokba egész egyszerűen nem szeretem beleütni az orromat. Úgy gondolom, hogy ugyan nem fogjuk követni Kína példáját, de sokáig nem hagyják majd a szabad véleménycserét. Ez az utolsó szabad territórium, de már nem sokáig. Amíg viszont egy olyan ember ül a Kremlben, mint *Medvegyev*, aki szereti az internetet, addig talán lelassítható ez a folyamat” – jelentette ki Adagamov.

/SG.hu Hírlevél, 2010. szeptember 2., <http://www.sg.hu/>

(SzP)